

8. A, B Úkoly odevzdat na email peskovakristyna@email.cz do 20. 5. 2020.

Zápis

KULTURA PRVNÍ POLOVINY 19. STOLETÍ

- společnost se v době 1. poloviny 19. století mění...
- objevují se snahy o emancipaci národů, sebeurčení, boj za vlastní kulturu či jazyk
- Velká francouzská revoluce, napoleonské války i doba přísného osvícenství (kult rozumu)
- už vzdělané lidi unavoval a nastolil otázku, zda nepřišel čas na změnu myšlení...
- vzniká nový umělecký směr romantismus
- odklání se od prostých faktů (osvícenství), směřuje k citovosti, individuálnímu prožitku, fantazii
- poskytuje únik z každodenní všednosti a bídy

Architektura

- na počátku 19. století stále vznikají stavby klasicistní a empírové, ale sloh se zdál být příliš strohý
- objevuje se novogotika či pseudogotika
- oba směry mají základ ve středověké gotice

Dóm sv. Václava v Olomouci

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/6f/Dom_svateho_Vaclava.jpg/360px-Dom_svateho_Vaclava.jpg

Hrad Bouzov – novogotická stavba

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/96/Bouzov%2C_vstupn%C3%AD_%C4%8D%C3%A1st.JPG/448px-Bouzov%2C_vstupn%C3%AD_%C4%8D%C3%A1st.JPG

- objevují se také první veřejné městské sady s altánky, jezírky a romantickými zákoutími... ukázkou je lednicko- valtický areál, který obsahuje i tzv. romantické zříceniny

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/fe/Valtice_colonnade.jpg

Malířství a sochařství

- romantičtí malíři zachycovali vyvrcholení nějakého dramatického děje, snové a temné krajiny a přírodní živly, vše, co působilo na city
- **Eugene Delacroix** (*ežen delakroa*)
- **Ivan Konstantinovič Ajvazovskij**
- **Jaroslav Čermák** -> část svého života pobýval v cizině, maloval různé národy a národnosti, což bylo v té době romantické...
- **Josef Navrátil** -> jeho nástěnné malby zdobí Pražský hrad i jiné budovy z té doby

Literatura

- únikem do fantazie, prvky tajemství i hrůzy
- únikem do minulosti, která je výrazně zidealizovaná -> náboženské až mystické představy (bez ohledu na skutečnost)
- představy do zidealizované přírody.
- romantický hrdina se bouří proti konvencím a zažitým pořádkům, brání slabé proti silným, dává chudým co vzal bohatým, je ušlechtilý, spravedlivý, často prožívá romantickou lásku.
- objevuje se tu lyrická poezie, lyrická epika, dramatická báseň, balada, pověst a pohádka, romantický a historický román.
- **Karel Hynek Mácha** -> **Máj**
- **Karel Jaromír Erben** -> **Kytice**
- **Božena Němcová** -> **Babička, Divá Bára**
- **Josef Kajetán Tyl** -> **Strakonický dudák**

Romantická hudba

- romantická hudba je charakteristická zdůrazněnou emocionalitou- citovostí, rozšířením a postupně i překročením tradiční harmonie

- přijímáním podnětů z lidové hudby a častým spojováním hudby s mimohudebními, obvykle literárními myšlenkami.
  - opera, symfonické skladby
  - **Giuseppe Verdi, Gioacchino Rossini, Richard Wagner, Ludwig Beethoven**
- Čeští romantičtí skladatelé:
- **Bedřich Smetana, Antonín Dvořák**

Otázky:

1. **Co vedlo ke vzniku romantismu a čím se romantické myšlení lišilo od osvícenského?**
Útrapy v Evropě po VFR -> chladný rozum škodí a brání vytvoření rozumně uspořádané společnosti. Romantismus dával přednost citům, vášním, prožitkům a fantazii.
2. **Co je pseudogotika?** Napodobení architektury středověké, především gotické.
3. **Jak se změnila města v souvislosti s průmyslovou revolucí?**
Vznik veřejných sadů – parků, budily dojem volné přírody -> anglické parky. V parcích se stavěly výletní restaurace, letohrádky, altány, umělé zříceniny.
4. **Co bylo oblíbeným námětem romantických malířů?**
Dramatické vyvrcholení nějakého děje, snové, temné krajiny a přírodní živly.
5. **Jaký člověk byl často romantický hrdina?**
Často vnitřně rozervaný člověk, musí se vzepřít tradičním zvyklostem, aby mohl dosáhnout k naplnění své touhy.
6. **Které české spisovatele z 1. pol. 19. st. znáte?**
Např. Karel Jaromír Erben, Božena Němcová, Josef Kajetán Tyl...
7. **Čím se mohlo dosáhnout dramatičnosti v opeře a čím v symfonické skladbě?**
V opeře spojením slova s hudbou -> vznik emocí a děje. V symfonické skladbě ze zvuku jednotlivých nástrojů a jejich kombinací.
8. **Které romantické skladatele znáte?**
Např. Gioacchino Rossini, Richard Wagner, Giuseppe Verdi, Ludwig van Beethoven, Bedřich Smetana, Antonín Dvořák
9. **Jakou skladbu znáš od Bedřicha Smetany?**
Např. Vltava, Braniboři v Čechách, Prodaná nevěsta....

Literatura - audioknihy

<https://www.youtube.com/watch?v=jEt6RUf3Z5w>

<https://www.youtube.com/watch?v=NyjtVHIkYVc>

Hudba

<https://www.youtube.com/watch?v=HMjQygwPI1c>

https://www.youtube.com/watch?v=nT7_IzPHHb0

https://www.youtube.com/watch?v=nT7_IzPHHb0

Zdroje

<http://dejepissychrov.sweb.cz/kultura1-pol.19.stol.html>